

หอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนา
และการขอใช้ที่ดินพุทธมณฑล
ของ
มูลนิธิภูมิพลโลก

**หอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนา
และการขอใช้ที่ดินพุทธมณฑล
ของ
มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ**

เรื่อง

หอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนาและการขอใช้ที่ดิน พุทธมณฑล

การเสนอโครงการหอสมุดกลางทางพระพุทธ- ศาสนาระหว่างชาติ

ในเดือนมิถุนายน ๒๕๑๗ มีการประชุมคณะกรรมการยูเนสโก องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (UNESCO COMMITTEE OF THE WORLD FELLOWSHIP OF BUDDHISTS) ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ม.จ.หญิงพูนพิศมัย ดิศกุล ประธานองค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก พร้อมด้วย พลเรือเอก ม.จ. กภาพรรณดิศ ดิศกุล สมุหราชองครักษ์ และ ม.จ.สุภัทรดิศ ดิศกุล คณบดีคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ขณะนั้น ได้เสด็จเยี่ยมชมดูงานโครงการปรัวรคตอักษรขอมและอักษรโบราณท้องถิ่นๆ ของมูลนิธิฯ และประทับเสวยพระกระยาหารกลางวัน ที่สำนักงานมูลนิธิภูมิพโลภิกขุ ในบริเวณวัดสระเกษ ได้ทรงปรารภว่า ระหว่างที่เสด็จไปสหรัฐอเมริกา ได้ทราบว่า สหรัฐอเมริกาได้เตรียมตั้งหอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนาแห่งโลกขึ้น ที่เมืองซานฟรานซิสโก

เจ้าหน้าที่ได้เชิญเสด็จไปทอดพระเนตรอาคารที่สร้างเสร็จแล้ว ใหญ่-
โตมาก ทรงเป็นห่วงว่า ถ้าหากยอมให้หอสมุดกลางทางพระพุทธ-
ศาสนาไปตั้งอยู่ในต่างประเทศ ทรงรู้สึกว่าจะเป็นการคบหน้าคน
ไทยทั้งชาติ ทรงขอให้มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุช่วยเหลือแก้ไขในเรื่องนี้
เพราะทรงทราบอยู่ว่า มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุทำงานเกี่ยวกับการสร้าง
พระคัมภีร์อยู่นานมาแล้ว

นายมนตรีพันธุ์ จารุคุล จึงได้นำเรื่องนี้มาหารือกันใน
บรรดากรรมการและนักวิชาการผู้ใหญ่ ที่สุดต่างมีความเห็นพ้องกัน
ว่า ควรนำโครงการปริวรรตอักษรขอมและอักษรโบราณท้องถิ่น ชำระ
และแปลพระคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเป็นภาษาไทย ซึ่งมูลนิธิฯ
กำลังกระทำอยู่จนถึงบัดนี้เกือบ ๒๐ ปี และได้ผลมาแล้ว ขกร่างเป็น
“โครงการหอสมุดกลางเพื่อการศึกษา และค้นคว้าทางพระพุทธ-
ศาสนาระหว่างชาติ” เสนอที่ประชุมพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก

ขณะเดียวกัน ในปี ๒๕๑๗ นี้ ได้ทราบทางวิทยุ
กระจายเสียงและประกาศทางหนังสือพิมพ์ว่า กระทรวงมหาดไทย
ประกาศให้เอกชนลงทุนสร้างสังเวชนียสถานจำลอง ในบริเวณ
พุทธมณฑลในเนื้อที่ ๒,๕๐๐ ไร่ แล้วเก็บผลประโยชน์เอาเอง
นายมนตรีพันธุ์ จารุคุล จึงคิดว่า น่าจะใช้ที่ดินพุทธมณฑลนี้เป็นที่ตั้ง
หอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนาระหว่างชาติ โดยนำเสนอที่
ประชุม พสท. ไปในคราวเดียวกับการเสนอโครงการ

ระหว่างที่กำลังร่างโครงการนี้ ได้นำเสนอที่ประชุม มุลนิธิฯ ให้ทราบด้วยว่า มุลนิธิฯ ควรติดต่อกระทรวงมหาดไทย ขอใช้ที่ดินพุทธมณฑลเป็นการเตรียมงานไว้ก่อน เพื่อที่ประชุม พสล. จะถามถึงที่ตั้ง ที่ประชุมมูลนิธิฯ มีความเห็นชอบด้วย

มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุได้นำโครงการที่ร่างขึ้นเป็นภาษาต่างประเทศ โดย นายวัฒนา อิศรภักดี อดีตเอกอัครราชทูตออสเตรเลีย ที่ปรึกษาฝ่ายต่างประเทศของมูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ เสนอที่ประชุม คณะกรรมการ พสล. แห่งประเทศไทย เพื่อนำเสนอคณะกรรมการ ยูเนสโก องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ในนามของประเทศไทย ในวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๗ พร้อมด้วยเสนอตำแหน่งที่ดินที่จะเป็นที่ตั้งหอสมุดด้วย

ที่ประชุมได้อภิปรายกันเป็นเวลานาน หลายประเทศได้พยายามโต้แย้งที่จะนำโครงการหอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนาไปตั้งอยู่ในประเทศของตน มีสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ศรีลังกา เป็นต้น ทางฝ่ายประเทศไทยได้โต้แย้งว่า หอสมุดนั้นมีใช้ตั้งอยู่โดยมีอาคารใหญ่โต แต่อยู่ที่มีตำรับตำรามาก เป็นสำคัญ ประเทศไทยมีคัมภีร์พระพุทธศาสนาสมบูรณ์ที่สุดในโลก แม้จะอยู่ในอักษรขอมและอักษรโบราณท้องถิ่นก็ตาม แต่ก็กำลังปริวรรตออกเป็นอักษรไทย และอักษรโรมันในขั้นต่อไป

เมื่อได้อภิปรายกันเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ที่ประชุม ได้มีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ มอบให้ประเทศไทยเป็นเจ้าของโครงการนี้ (INTERNATIONAL BUDDHIST LIBRARY - THAILAND WILL UNDERWRITE THE PROJECT) ดังรายงานการประชุมของ นายประเสริฐ เรืองสกุล เลขาธิการกิตติมศักดิ์ องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกที่แนบมา

เมื่อที่ประชุมมีมติให้ประเทศไทยเป็นเจ้าของโครงการ หอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนาระหว่างชาติ (INTERNATIONAL BUDDHIST LIBRARY) แล้ว นายมณีพันธุ์ จารุตุล กรรมการผู้จัดการมูลนิธิภูมิพลโลกิขุ จึงได้นำคณะผู้แทน พสล. ชาติด่าง ๆ ที่มาประชุม ไปดูที่ดินพุทธมณฑล ๒,๕๐๐ ไร่ ที่ร้างอยู่เกือบ ๒๐ ปี และได้ขึ้นดูบริเวณที่ดินพุทธมณฑลจากพระวิหาร เป็นที่พอใจของทุกท่าน

ต่อมาเพื่อความแน่ใจ ศาสตราจารย์ ดร.แอล.จี. เฮวาแก่ ประธานคณะกรรมการยูเนสโก (พสล.) ได้ขอให้ ศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร รองประธานกรรมการ และนายมณีพันธุ์ จารุตุล กรรมการผู้จัดการมูลนิธิภูมิพลโลกิขุ นำไปดูที่ดินพุทธมณฑล ซึ่งจะเป็นที่ตั้งหอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนาระหว่างชาติ ตามที่ผู้แทนประเทศไทยได้เคยเสนอที่ประชุมไว้ อีกครั้งหนึ่ง

ที่ดินพุทธมณฑลถูกทอดทิ้งและให้เช่า

ไม่มีคณะกรรมการดูแล รับผิดชอบเกี่ยวกับพุทธมณฑล เป็นเวลาถึง ๖ เดือน กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๑๖ เปลี่ยนรัฐบาล (จอมพลถนอม กิตติขจร) กรรมการที่ตั้งไว้หมดสภาพ มาตั้งกรรมการใหม่ เมื่อ พ.ศ.๒๕๑๗

ระยะเดียวกันนี้ เนื่องจากไม่ได้รับงบประมาณเพื่อ ดำเนินงานในพุทธมณฑล โดยอ้างว่างบประมาณที่ตั้งสูงเกินไป กระทรวงมหาดไทยจึงได้ออกประกาศทางวิทยุและหนังสือพิมพ์ ให้ เอกชนผู้สนใจได้มายื่นความจำนงลงทุนให้ก่อน เพื่อสร้าง พุทธมณฑลในเนื้อที่ ๒,๕๐๐ ไร่ โดยจะมีเงินคืนให้ภายหลัง

ก. จากงบประมาณแผ่นดิน ที่กระทรวงมหาดไทยขอ ค้างจ่ายเป็นรายปี

ข. ขอมให้เก็บผลประโยชน์จากค่าบริการ ค่าบำรุง เงิน บริจาค ฯลฯ ภายในบริเวณพุทธมณฑลที่จัดสร้างนี้

ค. ระยะเวลาที่ได้รับสิทธิให้เก็บผลประโยชน์ไม่เกิน ๒๐-๒๕ ปี

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๖ บริษัท ส.ปริยัทธ จำกัด และบริษัททิวทอง จำกัด เสนอขอดำเนินการก่อสร้าง และจัดสร้าง พุทธมณฑล โดยขอเก็บผลประโยชน์ ๒๕ ปี และยกเว้นภาษีรายได้

ระหว่างนี้ จังหวัดนครปฐม ได้เสนอโครงการขอใช้ที่ดินพื้นที่ว่างเปล่าประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่ สำหรับให้สมาคมชลประทานราษฎร์ อำเภอนครไชยศรี เช่าทำนา และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมป่าไม้ ได้เสนอขอสัมปทานโครงการปลูกต้นไม้ พุทธมณฑลไปดำเนินการ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยก็ได้อนุมัติให้ดำเนินการได้ทั้ง ๒ ราย

กระทรวงมหาดไทยได้สร้างพระวิหารไว้เป็นที่ระลึก
หนึ่งหลัง

ขณะนี้มูลนิธิภูมิพลโลกิขุกำลังร่างโครงการหอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนาระหว่างชาติ เสนอที่ประชุม พสส. ที่กำหนดประชุมในวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๗ นี้

ในวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๗ อันเป็นวันประชุมนี้เอง มูลนิธิภูมิพลโลกิขุได้จัดแสดงนิทรรศการแสดงการปฏิบัติงานตามโครงการปริวรรตอักษรขอมและอักษรโบราณท้องถิ่น ชำระและแปลพระคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเป็นภาษาไทย ของมูลนิธิ ฯ ให้ที่ประชุมชม พร้อมด้วยคำชี้แจงอย่างละเอียด

ขอใช้ที่ดินพุทธมณฑลสร้างหอสมุดกลาง ทางพระพุทธศาสนาระหว่างชาติ

เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๑๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๒๗๐/๒๕๑๗ ตั้งกรรมการของกระทรวงไว้ชุดหนึ่งจำนวน ๗ คน มีปลัดกระทรวงเป็นประธาน มีเลขานุการกรรมการปกครองเป็นกรรมการและเลขานุการ นายมณีพันธุ์ จารุศล ได้ไปติดต่อกับ อธิบดีกรมการปกครอง เจ้าของเรื่อง มีความยินดีให้ความร่วมมือเต็มที่

เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๗ ผู้แทนมูลนิธิภูมิพลโลกิยะ มีนายโชติ สุวรรณโพธิ์ศรี อธิบดีอธิบดีกรมอัยการ ที่ปรึกษาของมูลนิธิ ฯ และนายมณีพันธุ์ จารุศล กรรมการผู้จัดการ ได้เข้าพบท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายกมล วรรณประภา) และรัฐมนตรีช่วย (นายพ่วง สุวรรณรัฐ) ในขณะรัฐมนตรีชุดท่านสัญญา ชรรณศักดิ์ สมัยแรก ได้เรียนหารือเรื่องการขอใช้ที่ดินบริเวณพุทธมณฑลที่ท่านจอมพล ป.พิบูลสงคราม โดย พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ เป็นผู้ดำเนินการ ได้เวนคืนมาจำนวน ๒,๕๐๐ ไร่ เมื่อ พ.ศ.๒๔๕๗ เพื่อสร้างปูชนียสถานทางพระพุทธศาสนา ซึ่งได้ทิ้งร้างอยู่เป็นเวลาเกือบ ๒๐ ปีแล้ว มูลนิธิภูมิพลโลกิยะขอใช้ที่ดินนี้ตามโครงการพุทธอุทยาน และหอสมุดกลาง เพื่อการ

กันว่าทางพระพุทธศาสนา ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้แจ้งให้ผู้แทนมูลนิธิฯ ร่างโครงการเสนอมา

นายมนตรีพันธุ์ จารุคุต ได้ร่วมกับ ศาสตราจารย์ ดร.ระวี ภาวิไล แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรรมการมูลนิธิฯ และ รองศาสตราจารย์เฉลิมเกียรติ สุจินดา แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรฯ (ขณะนี้เปลี่ยนเป็นพิพัฒน์ สุจินดา) กรรมการเลขานุการมูลนิธิภูมิ-พลโลกิชู ร่างโครงการขึ้นและได้นำเสนอ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ฌ นคร รองประธานมูลนิธิ ฯ

ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐมนตรี พล.ต.ต. อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร ได้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในคณะรัฐบาลชุดท่านสัญญา ธรรมศักดิ์ สมัยหลัง ประมาณต์ เดือน กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๗ คณะกรรมการมูลนิธิฯ มีศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ฌ นคร รองประธานมูลนิธิ ฯ เป็นหัวหน้าคณะ ได้เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่กระทรวงมหาดไทย และได้เสนอโครงการพุทธอุทยานและหอสมุดกลาง ฯ ของมูลนิธิ ฯ โดยขอให้พิจารณาอนุมัติการใช้ที่ดินพุทธมณฑลทั้งบริเวณ เพื่อ ประโยชน์โดยสมบูรณ์แก่พระพุทธศาสนา ซึ่งจะเป็นการเสริม โครงการพุทธมณฑลของกระทรวงมหาดไทยให้บรรลุเป้าหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้นัดประชุมคณะกรรมการดำเนิน-

งานจัดสร้างพุทธมณฑลของกระทรวงมหาดไทย และกรรมการมูลนิธิภูมิพลโลกิยกุ ณ ห้องประชุมกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๑๗ ที่ประชุมมีมติให้มูลนิธิภูมิพลโลกิยกุเข้าดำเนินการตามคำร้องขอได้ และ พล.ต.ต.อรรถสิทธิ์ สิริสุนทร ได้กล่าวว่า ที่ประชุมขอมอบพระเครื่อง ๒๕ พุทธศตวรรษที่เก็บรักษาอยู่ที่กรมการปกครองให้แก่มูลนิธิภูมิพลโลกิยกุ เพื่อเป็นทุนสร้างพุทธมณฑลด้วย

กราบทูลเชิญสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธาน

เนื่องจากงานนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๗ พลตำรวจเอกประเสริฐ รุจิรวงศ์ ประธานกรรมการมูลนิธิภูมิพลโลกิยกุ ขณะนั้น ได้กราบทูลเชิญ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ให้ทรงเป็นประธานในการดำเนินงานจัดสร้างพุทธมณฑล ตามโครงการของมูลนิธิ ฯ ในครั้งนี้

วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๑๘ สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสร้างหอสมุดกลางเพื่อการศึกษา และค้นคว้าทางพระพุทธศาสนาระหว่างชาติ และพุทธอุทยาน เสริม

โครงการพุทธมณฑลของกระทรวงมหาดไทย ชื่อย่อว่า คณะกรรมการสร้างพุทธมณฑล ๒๕๑๘ มีผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และนายทหารผู้ใหญ่ ในกองทัพทั้ง ๓ และพลเรือนผู้มีเกียรติต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น ๑๐๕ ท่าน

ในวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๑๘ สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงแต่งตั้งพลเอกสำราญ แพทยกุล ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก เป็นประธานกรรมการดำเนินงานพิธีสงฆ์ ประกาศเขตพุทธมณฑล

ในงานนี้ สมเด็จพระสังฆราชได้ทรงมีพระดำรัสว่า เพื่อจะประกาศให้โลกรับรู้ว่าบริเวณที่ดินที่ได้เวนคืนมานี้เป็น "พุทธเขต" ให้พ้นจากการเบียดเบียนของผู้ไม่รู้ขาดความยังคิดจะเป็นบาปหนัก และเพื่อจะให้เกิดความบริสุทธิ์ในบริเวณที่ดินนี้สมชื่อว่า "พุทธมณฑล" คณะกรรมการจึงกำหนดให้มีพิธีทางศาสนาขึ้น ชื่อว่า พิธีสงฆ์ ประกาศเขตพุทธมณฑล พุทธศักราช ๒๕๑๘ อาตมภาพได้กำหนด วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๑๘ เป็นวันเริ่มพิธี และสิ้นสุดพิธีลงในวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๑๘ ส่วนวันที่ ๑๔ และ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๘ เป็นวันสมโภช

สมเด็จพระสังฆราชทรงหาทุนสร้างพุทธมณฑล

ในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๑๘ เวลา ๑๔.๐๐ น. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงจัดให้มีการประชุมสงฆ์ผู้ใหญ่ชั้นเจ้าคณะจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกาย ซึ่งเป็นภาคีในการดำเนินงานตามโครงการนี้ และพระคณาจารย์ผู้ทรงวิทยาคูณในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก รวมแล้วประมาณ ๓๐๐ รูป ณ พระอุโบสถ วัดชนะสงคราม บางลำภู เพื่อทรงมอบหมายงานในเรื่องหาทุน และปลุกเสกแผ่นโลหะที่จะประทานไปทำพิธีตลอดพรรษา เพื่อใช้เป็นชนวนในการหล่อพระพุทธรูปบูชาและพระเครื่อง หาทุนดำเนินงานตามโครงการต่อไป

หลังออกพรรษาแล้ว บรรดาเกจิอาจารย์ได้ส่งแผ่นโลหะที่ปลุกเสกแล้วคืนมาให้มูลนิธิฯ กว่า ๘๓ รายการ พร้อมอธิบายคุณสมบัตินี้ของแผ่นวัตถุนั้น ๆ งานนี้พลเอกสำราญ แพทยกุล เป็นกำลังสำคัญ

ในวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๑๘ เวลา ๑๔.๐๐ น. มูลนิธิภูมิพลโลกิขุได้นำพระสงฆ์ทั้งนั้นไปชมพุทธมณฑล

ในวันที่ ๑๔-๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๘ มูลนิธิฯ ได้จัดให้มีพิธีสงฆ์พุทธาภิเษกสมโภชพระเครื่อง ๒๕ พุทธศตวรรษ ที่

ได้รับมอบจากกระทรวงมหาดไทย ณ บริเวณโรงพิธีท้องสนามหลวงด้านใต้ มีสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธานจุดเทียนชัย โดยมีพระคณาจารย์ผู้ทรงวิทยาคณะ ๔๕ รูป นั่งปรกตลอดคืนวันที่ ๑๔ มิถุนายน และมีการละเล่น เช่น คนตรีไทย ลีเกเป็นต้น

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ มิถุนายน เป็นวันเปิดรับบริจาคเงินสมทบทุนสร้างพุทธมณฑล ตามโครงการของมูลนิธิฯ ได้แจกพระเครื่อง ๒๕ พุทธศตวรรษที่ได้เข้าพิธีแล้วเป็นการสมนาคุณ และได้เปิดรับบริจาค ณ บริเวณท้องสนามหลวงต่อไป トラบาท่าที่ประชาชนยังมีศรัทธาบริจาคอยู่

งานนี้ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี พลตรีประมาณอดิเรกสาร ได้มาเป็นประธานด้วย

เมื่อพิธีปลูกเสกแล้วเสร็จ พลเอกสำราญ แพทยกุล ได้นำพระเครื่อง ๒๕ พุทธศตวรรษไปยังมูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ ในบริเวณวัดสระเกศฯ สมเด็จพระสังฆราชมีพระบัญชาแต่งตั้งสมเด็จพระวันรัต วัดสังเวชฯ ให้เป็นประธานในการตรวจนับจำนวนพระเครื่อง ๑๔๑ ลัง โดยมีพระสงฆ์ประมาณ ๒๐ รูปร่วมด้วย ผลการตรวจนับ สมเด็จพระวันรัตเสนอรายงานว่า พระเครื่องทั้ง

๒ ชนิด มีจำนวน ๘๘๕,๔๔๘ องค์ พระเครื่องนี้ มูลนิธิ ฯ ได้
เช่าไว้จากกรมการปกครองโดยตรง ก่อนการส่งมอบ เป็นพระโลหะ
๑๐,๐๐๐ องค์ พระผง ๑๐,๐๐๐ องค์ เป็นจำนวน ๒๐,๐๐๐ องค์
และได้ชำระเงินแก่กรมการปกครองมิไบบริบเงินเรียบร้อย

พลเอกสราวุธ แพทยกุล ได้นำพระเครื่องที่นับ
จำนวนแล้วทั้งหมดส่งไปเก็บไว้ที่กองการทหารช่าง ต่อมาเมื่อกรม-
การศาสนาได้รับมอบงานแล้ว จึงได้รับมอบคืนจากกองการทหารช่าง

ผลงานขั้นต้นที่คณะสงฆ์และคณะผู้ดำเนินงาน มีมูลนิธิภูมิพลโลกิกุเป็นต้นได้ดำเนินงานไปแล้ว

มูลนิธิภูมิพลโลกิกุได้นำเงินที่จำหน่ายพระเครื่องได้ใน
ระยะนี้ ไปดำเนินการใช้จ่ายและปฏิบัติงานในขั้นเตรียมงานไปแล้ว
คือ

๑. มอบถนนพุทธมณฑลสาย ๔ ให้กรมทางหลวงแผ่นดิน
รับไปทำการบำรุงรักษา

๒. ทำการขุดสำรวจชั้นดินตรงที่จะสร้างพระพุทธรูป

พระประธานองค์ใหญ่ และได้ข้อมูลไว้เรียบร้อยแล้ว(ผลงานเก็บอยู่ที่กรมโยธาธิการ)

๓. สำรวจผิวดิน ที่ลุ่ม ที่ดอน ทั้งบริเวณพุทธมณฑล ทำแผนที่ละเอียดของผิวดินไว้เรียบร้อยแล้ว วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ ได้ส่งนักศึกษาอาสาสมัครประมาณ ๒๐๗ คน ช่วยทำการสำรวจพักอยู่ในพระวิหาร มูลนิธิฯ ได้จ่ายค่าเลี้ยงไปประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๔. สร้างคู้ยามสำหรับเป็นที่พักของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รักษาการณ์ในบริเวณพุทธมณฑล (มูลนิธิฯ จ่ายค่าก่อสร้าง)

๕. ติดต่อการไฟฟ้านครหลวง พร้อมทั้งจะเดินสายเข้าไปในพุทธมณฑล (มูลนิธิฯ เสียค่าใช้จ่าย)

๖. ติดต่อองค์การโทรศัพท์ให้สำรองคู่สายไว้ ๒ คู่สาย พร้อมทั้งจะต่อสายเข้าไปใช้ในพุทธมณฑลได้ทันที (มูลนิธิฯ เสียค่าใช้จ่าย)

๗. นายมณีพันธุ์ จารุคุณ กรรมการผู้จัดการมูลนิธิฯ ได้ไปที่สำนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐม เพื่อสอบโฉนดที่ดินของ

พุทธมณฑล ได้ยื่นขออนุญาตคูโหนด ที่สุดพบว่าโหนดที่ดิน
พุทธมณฑล ไม่ใช่เป็นของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
ตามที่เข้าใจกัน แต่กลับเป็นโหนดชื่อของกรมการศาสนา เมื่อ
กลับมาจึงแจ้งให้ นายสิริ เพ็ชรไชย กรรมการของมูลนิธิฯ ซึ่ง
เป็นผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา กรมการศาสนา ได้ทราบ นายสิริ
จึงนำเรียนอธิบดีกรมการศาสนา นายประจวบ คำบุญรัตน์ ได้ทราบ
เพื่อความแน่นอน อธิบดีกรมการศาสนาจึงให้ นายสิริ เพ็ชรไชย
มาพบนายมณีพันธุ์ จารุศล ขอให้นำไปดูหน้าโหนดของ
พุทธมณฑลที่สำนักงานที่ดินจังหวัดนครปฐม ซึ่งนายมณีพันธุ์
จารุศล ก็ยินดี เพื่อความชัดเจน ต่อมาเมื่อได้พบความจริงแล้ว นายสิริ
เพ็ชรไชย ได้นำความเสนออธิบดีกรมการศาสนา ต่างปีติยินดี
ด้วยกัน เพราะได้ที่ดิน ๒.๕๐๐ ไร่ เป็นกรรมสิทธิ์เพิ่มขึ้นโดย
ไม่เคยรู้ตัว

การใช้จ่ายในการสร้างพุทธมณฑลของสงฆ์และมูลนิธิ-
กุมิพโลกิกขุครั้งนี้ เป็นการดำเนินงานด้วยศรัทธาของประชาชน
แต่ประการเดียวทั้งสิ้น มิได้รับงบประมาณแผ่นดินแต่อย่างใด
มูลนิธิฯ ได้วางกฎไว้ว่า ถ้าหากจะมีการประมูลโครงการ เพื่อ
ความโปร่งใส ต้องเชิญผู้แทนหนังสือพิมพ์เป็นกรรมการร่วมด้วย

แผนงานที่ควรจะดำเนินขั้นตอนไป “ตามลำดับ ก่อนหลัง”

งานดินนี้ มูลนิธิฯ ได้ขอให้พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด ช่วยดำเนินงาน เพราะทหารมีเครื่องมือ พลเอกเกรียงศักดิ์ได้ส่งพันเอกจรัญ สัมมาทัต กรป. กลางมาดำเนินงาน เจ้าหน้าที่ กรป. กลางแจ้งว่า ทาง กรป. กลางมิได้จ่ายเงิน รองจ่ายให้ จึงขอยืมเงินจากมูลนิธิฯ ๕๐,๐๐๐ บาท สำหรับจ่าย เป็นค่าน้ำมันรถและค่าปลูกสร้างที่พักคนงาน ฯลฯ

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๘ คณะรัฐมนตรีชุด ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้ประชุมปรึกษาลงมติเห็นชอบ ตามมติของ คณะกรรมการดำเนินงานจัดสร้างพุทธมณฑลของกระทรวงมหาดไทย ที่อนุมัติให้มูลนิธิภูมิพลโลกิกุเข้าดำเนินงานตามโครงการนี้ กับ อนุมัติให้ความสนับสนุนและความอุปการะ ตลอดจนให้หน่วยราชการต่าง ๆ ให้ความร่วมมือแก่โครงการนี้

พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด “และได้เป็นนายกรัฐมนตรี” ด้วยคำแนะนำของมูลนิธิภูมิพลโลกิกุ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงประกอบพิธีใหญ่ในพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

แต่งตั้งให้ พลเอกเกรียงศักดิ์ เป็นประธานในงานจัดสร้าง
พุทธมณฑลฝ่ายชราวาส

ในการประชุมคณะรัฐมนตรีชุดพลเอกเกรียงศักดิ์ (ปฏิรูป)
เมื่อวันอังคารที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๒๑ ที่ประชุมได้มีมติตามข้อเสนอ
ของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการสร้างพุทธมณฑล ๓ ข้อ คือ

๑. ให้กระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาเสนอคณะกรรมการ
สร้างพุทธมณฑลมาแต่งตั้งใหม่ โดยให้มีกรรมการฝ่ายสงฆ์และ
ฝ่ายฆราวาส

๒. ทบพวนมติคณะรัฐมนตรีชุด ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช
เมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๘ เรื่องเห็นชอบตามมติที่คณะ
กรรมการดำเนินการจัดสร้างพุทธมณฑลอนุมัติให้มูลนิธิภูมิพลโลกิย
สร้างพุทธอุทยานและหอสมุดกลางในบริเวณพุทธมณฑลตามที่ขอ เป็น
อนุมัติให้มูลนิธิภูมิพลโลกิยส่งเสริมการสร้างพุทธมณฑลได้ตามที่
ประสงค์ในส่วนที่จะคร้ชธา ตามแบบแปลนแผนผังที่คณะกรรมการ
อำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑลเห็นสมควร

๓. อนุมัติให้กรรมการปกครองไอนงานสร้างพุทธมณฑล
พร้อมด้วยเอกสารและทรัพย์สินเกี่ยวกับโครงการสร้างพุทธมณฑลให้
กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับมูลนิธิภูมิพลโลกิขุ หรือสถาบันอื่นตลอดถึง
เอกชนทั่วไป หากมีศรัทธาประสงค์จะส่งเสริมร่วมมือในการสร้าง
พุทธมณฑลส่วนหนึ่งส่วนใด ก็ขอให้เสนอแบบแปลนแผนผัง หรือ
หลักการ ไปยังอธิบดีกรมการศาสนา ในฐานะเลขานุการของ
คณะกรรมการ เพื่อจะได้นำเสนอที่ประชุมพิจารณาเห็นชอบและ
อนุมัติให้ดำเนินการได้ เพราะคณะกรรมการก็ต้องการความร่วมมือ
จากประชาชนทั่วประเทศอยู่แล้ว

ต่อมาอีก ๔ เดือนกับ ๑๓ วัน ในการประชุมคณะ-
กรรมการอำนวยการจัดสร้างพุทธมณฑล ฝ่ายมรราวาส ครั้งที่
๑/๒๕๒๑ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ พลเอกเกรียงศักดิ์
ชมนันทน์ นายกรัฐมนตรี ได้กล่าวเปิดประชุมว่า รู้สึกยินดีที่จัดให้มี
การประชุมคณะกรรมการอำนวยการเป็นครั้งแรก ฯลฯ เดิมคณะ-
รัฐมนตรีจะให้มูลนิธิภูมิพลโลกิขุเข้าไปดำเนินการเกี่ยวกับหอสมุดกลาง
ทางพระพุทธศาสนา และพุทธอุทยาน เพื่องานจะได้เคลื่อนไหว
เร็วขึ้น แต่เมื่อพิจารณาดูแล้ว มูลนิธิภูมิพลโลกิขุเองก็ยังไม่เป็นล่ำ
เป็นสัน พอที่จะทำงานสำคัญนี้สำเร็จได้ จึงได้ตัดสินใจใหม่
โดยให้หน่วยราชการเป็นแกนกลาง (โดยใช้งบประมาณแผ่นดินเป็น
หลักในการก่อสร้าง) และขอให้ประชาชนเป็นแรงสนับสนุน ฯลฯ

เมื่อ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี แจ้ง
กับที่ประชุมโดยคัดมูลนิธิ ฯ ไม่ให้มีส่วนในการสร้างพุทธมณฑลแล้ว
มูลนิธิ ฯ จึงได้มอบเงินที่ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคไว้เพื่อสร้างพระพุทธรูป
พุทธลีลาพระประธานในพุทธมณฑลให้แก่กรมการศาสนา พร้อม
ด้วยพระเครื่อง ๒๕ พุทธศตวรรษที่เก็บรักษาไว้ ที่กองการทหารช่าง
ส่วนเงินอีกยอดหนึ่ง ที่ผู้บริจาคเพื่อสร้างหอสมุดกลางทางพระพุทธ-
ศาสนา มูลนิธิ ฯ รักษาไว้เพื่อสร้างหอสมุดกลางที่มูลนิธิ ฯ มี
โครงการอยู่

เมื่อ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๕ ที่ประชุมคณะกรรมการ
อำนวยการสร้างพุทธมณฑลฝ่ายฆราวาส ครั้งที่ ๒/๒๕๒๕ ณ
พระตำหนักสมเด็จพระสังฆราช พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ที่
ประชุมมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน
ได้เชิญคณะกรรมการมูลนิธิภูมิพลโลกิกขุเข้าร่วมประชุมด้วย มี ดร.ธนุ
แสวงศักดิ์ อธิบดีกรมการศาสนา เป็นกรรมการเลขานุการ ที่ประชุม
ได้มีมติว่า “ให้มูลนิธิฯทำงานร่วมกันกับคณะกรรมการอำนวยการ
การสร้างพุทธมณฑล” โดยให้กรมการศาสนา และกรมโยธาธิการ
ประสานงานกับมูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ โดยให้คู่หลักว่า จะให้มูลนิธิ-
ภูมิพลโลกิกขุเข้าร่วมได้ตรงส่วนใดของผังหลัก

ในเรื่องนี้ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้ให้ความเห็นว่า ควรทำร่วมกัน ให้กรมการศาสนา กรมโยธาธิการ และมูลนิธิภูมิพลโลกิขุ ประสานงานกันพิจารณาร่วมกัน เพราะงานสอดคล้องกันอยู่แล้ว โดยเฉพาะการสร้างหอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนามีอยู่ใน "ฝั่งหลัก" พุทธมณฑลแต่เริ่มแรกแล้ว

บันทึกข้อหารือระหว่าง

อธิบดีกรมการศาสนา อธิบดีกรมโยธาธิการ และมูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ

ณ สำนักงานมูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ

เมื่อวันจันทร์ที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๒๕

เวลา ๑๐.๐๐ น.

เนื่องด้วยมูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ ได้เสนอขอปลูกสร้างอาคารตามโครงการของมูลนิธิ ฯ ในที่ดินของพุทธมณฑล ซึ่งเรื่องนี้อยู่ในคณะกรรมการจัดสร้างพุทธมณฑลฝ่ายฆราวาสได้ประชุมเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๕ ให้อธิบดีกรมการศาสนา และอธิบดีกรมโยธาธิการหารือกับมูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ ว่า ต้องการที่ดินเท่าไร ตรงไหนจะปลูกสร้างอาคารอะไรบ้าง ให้ทำแผนผังมา นายชนู แสงศักดิ์ อธิบดีกรมการศาสนา ได้หารือ นายทองจูล สิงหกุล อธิบดีกรมโยธาธิการ และนายมณีพันธุ์ จารุคุณ กรรมการผู้จัดการมูลนิธิภูมิพลโลกิกขุแล้ว มีความเห็นร่วมกันว่า

๑. ข้อเสนอของมูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ ควรรับไว้พิจารณา เพราะโครงการพุทธมณฑลเดิมนั้นได้ทอดทิ้งมาช้านานถึง ๒๐ ปีเศษ มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุได้ฟื้นฟูปรับปรุงขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๘ ถึง ๒๕ มีนาคม ๒๕๒๑ จนรัฐบาลรับเป็นเจ้าของดำเนินการ นับว่ามูลนิธิภูมิพลโลกิกขุมีส่วนในพุทธมณฑลด้วย

๒. ที่ดินที่มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุเสนอขอมานั้น อยู่เลียบริมคลองด้านเหนือในบริเวณพุทธมณฑลระหว่างถนนและคลองครึ่งหนึ่ง และอาคารที่จะก่อสร้างนั้นมีรายการดั่งแนบมานี้ กรมการศาสนาไม่ขัดข้อง และกรมโยธาธิการเห็นว่า ไม่ทำให้ผังจัดสร้างพุทธมณฑลเสียรูป

ที่ดินพุทธมณฑลที่มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุขอมานี้ เป็นที่ดินนอกเขตคลองก็เพื่อมิให้ปะปนกับบริเวณส่วนใหญ่ของพุทธมณฑล จุดประสงค์เพื่อเป็นสถาบันการศึกษาและปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง เพื่อให้เป็นที่อบอุ่นใจของชาวพุทธในเขตชานเมือง ซึ่งกำลังผันผวนอยู่ด้วยวิธีการเผยแพร่สัทธรรมปลอมในรูปแบบต่าง ๆ ในบริเวณนี้อย่างกว้างขวาง

(ลงนาม) ธนู แสงศักดิ์ อธิบดีกรมการศาสนา
(นายธนู แสงศักดิ์)

(ลงนาม) อธิบดีกรมโยธาธิการ
(นายทองจูล สิงหกุล)

(ลงนาม) มณีพันธุ์ จารุคุล กรรมการผู้จัดการ
(นายมณีพันธุ์ จารุคุล) มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุ

หมายเหตุ : อธิบดีกรมโยธาธิการ ดิคราษการคว่น

หลักการส่งเสริมสร้างพุทธมณฑล
ของ มูลนิธิภูมิพลโลกิกฯ

๑. สร้างหอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนาระหว่างชาติ อันประกอบด้วย
ห้องสมุด ห้องค้นคว้า ห้องประชุม ห้องทำงานของนักวิชาการ
ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ และโรงพิมพ์
๒. ศาลาสนทนาธรรมและอเนกประสงค์
๓. สร้างเรือนปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา
๔. สร้างอาคารที่พักอาศัยของนักศึกษาในประเทศและต่างประเทศที่มา
ศึกษาค้นคว้า อาจารย์และเจ้าหน้าที่ พร้อมด้วยโรงครัว(canteen)

ในหลักการทั้ง ๔ ข้อนี้ มูลนิธิฯ ขอใช้พื้นที่ด้าน
ทิศเหนือของพุทธมณฑล ระหว่างกันคลองกับถนนรอบบริเวณ
ตามที่กำหนดไว้ในผังที่เสนอมานี้ ใช้เงินในการก่อสร้างประมาณ ๓๐
ล้านบาท

การใช้พื้นที่ก่อสร้างอาคาร	เงิน โดยประมาณ
๑. หอสมุด ฯลฯ	๑๐,๐๐๐,๐๐๐.-
๒. ศาลาสนทนาธรรมและอเนกประสงค์	๕,๐๐๐,๐๐๐.-
๓. เรือนปฏิบัติธรรม ๑๖ หลัง	๓,๒๐๐,๐๐๐.- (หลังละ ๒๐๐,๐๐๐.-)
๔. อาคารที่พักและโรงครัว	๕,๐๐๐,๐๐๐.-
๕. ใช้ปรับพื้นที่ทั้งหมด	๕,๐๐๐,๐๐๐.-
๖. ไฟฟ้าและน้ำ	๑,๐๐๐,๐๐๐.-
๗. เบ็ดเตล็ด	<u>๘๐๐,๐๐๐.-</u>
	รวมประมาณ <u>๓๐,๐๐๐,๐๐๐.-</u>

เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๓๕ หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีช่วยว่าการ ปฏิบัติราชการแทน (นายสมชัย วุฑฒิปรีชา) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ความว่า "การที่มูลนิธิภูมิพลโลกิกขุมีความประสงค์ขอใช้ที่ดินเพื่อก่อสร้างอาคารดังกล่าว (หอสมุดกลางทางพระพุทธศาสนาระหว่างชาติ) จะเป็นการซ้ำซ้อน

กับการสร้างอาคารหอสมุดแห่งพระพุทธศาสนา ซึ่งพระสงฆ์ได้
ดำเนินการก่อสร้างในปัจจุบัน”

เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ มุลินธิภูมิพลโลกิขุ
ได้ทำหนังสือถึงอธิบดีกรมการศาสนา ขอให้หอสมุดที่พุทธมณฑล
ส่วนที่ได้สร้างเสร็จแล้ว เรื่องนี้ได้เสนอขอมาเป็นเวลา ๘ เดือนมาแล้ว

จนเมื่อมุลินธิฯ ได้นำพระคัมภีร์ชุดที่ทำเสร็จแล้ว ๕๐
คัมภีร์ มอบให้แก่ท่านนายกรัฐมนตรีในโอกาสที่ได้เจริญมาตุครบ ๕
รอบ และได้แสดงนิทรรศการอย่างย่อให้ชมด้วย พร้อมกับคำ-
อธิบายประกอบ คุณหญิงจวบ จิตรโรจน์ รองประธานกรรมการ
มุลินธิฯ ได้เรียนท่านนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องสถานที่คับแคบ
ของที่ทำงานสร้างคัมภีร์ของมุลินธิฯ เช่นนำพระคัมภีร์ไปเก็บไว้ได้ถุน
บ้าง ไปฝากไว้ที่วังสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาฯ
องค์ประธาน และที่อื่น ๆ บ้าง เป็นจำนวนกว่า ๓๐,๐๐๐ คัมภีร์

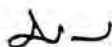
ท่านนายกรัฐมนตรีรับฟังด้วยความห่วงใย จึงให้เลขาธิการ
การทำหนังสือควมมากถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดย
แจ้งด้วยว่าได้ผลอย่างไรให้ตอบให้ทราบด้วย ขณะนี้เรื่องได้ถึง
อธิบดีกรมการศาสนาและส่งถึงกองอำนวยการพุทธมณฑลแล้ว

ปลัดจิวีสติวสุธานี อัจฉเยน นครปฐมนคร
พุทธมณฑลปเทศ อมหากั มหุสุสาเหน
มหาวิริเยน พุทธมณฑลสุส โชตนตถั

เวยยาวจุกมมัม

ภูมิพโลกิขุมลนินินา ปวตติตัม

การทำความขวนขวาย เพื่อความรุ่งเรืองของพุทธมณฑล
มูลนิธิได้ให้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ด้วยความอุตสาหะใหญ่ ด้วยความ
เพียรยิ่งใหญ่ของเราทั้งหลาย ที่แดนพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
โดยใช้เวลาด่วงไปถึง ๒๕ ปี

ประมวลเรื่องราว

นายมณีพันธุ์ จารุคุต กรรมการผู้จัดการมูลนิธิภูมิพโลกิขุ
ผู้ประมวลเหตุการณ์แต่ พ.ศ.๒๕๑๗ ถึง พ.ศ.๒๕๔๑ = ๒๕ ปี

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มูลนิธิภูมิพลโลกิกุช ในบริเวณวัดสระเกศ
ถนนจักรพรรดิพงษ์ กรุงเทพมหานคร
นางชลอ วรรณจันทร์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๔๖
โทร. ๐-๒๒๒๓-๐๓๑๖, ๐-๒๒๒๑-๘๐๐๑

